

نیاز نسل جدید به الگویی مثل امام

سعید طاووسی‌مسرور
استاد تاربخ و عضو هیأت‌علمی دانشگاه

با توجه به این‌که زمان قابل توجهی از رحلت حضرت امام گذشته، بچه‌ها و نسل‌های جدیدی هستند که ایشان را ندیده‌اند و شناخت درست یا کافی از ایشان ندارند. کاری که رسانه‌ملی می‌تواند در این خصوص انجام دهد، این است که در قالب‌های مختلفی به این مسأله ورود کند. مثلاً یکی از آنها، برنامه‌های گفت‌وگو محور و تحلیلی است. تلویزیون هم می‌تواند در این راستا، از قالب‌های مناسب جوانان مثل کلیپ‌های کوتاه استفاده کند و از آرشیوهای موجود بهره‌برد.

امام (ره) در زمینه‌های مختلف، دیدگاه‌های مهم و جالبی دارند که کم‌مطرح شده است. برخی جنبه‌های شخصیت امام خمینی (ره)، مثل مسائل سیاسی و مذهبی بیشتر مطرح شده اما دیدگاه‌های مختلفی که ایشان نسبت به مسائل جامعه و جوانان داشتند، خیلی کم مطرح شده است. مثلاً این‌که امام (ره) درباره ورزش چه دیدگاهی داشت کمتر بیان شده است. من این تجربه را دارم که سراغ بررسی دیدگاه‌های امام در حوزه دانش تاریخ و تاریخ‌نگاری رفتم و تصور نمی‌کردم این‌قدر مطلب و نکته در این حوزه از سوی ایشان مطرح شده باشد. آن‌قدر صحبت‌های ایشان در این حوزه زیاد بود که یک مقاله علمی- پژوهشی از صحبت‌های ایشان در این حوزه درآورم و احساس می‌کنم قابلیت تبدیل شدن به کتاب را هم دارد. حالا به این توجه کنید که این همه مسائل وجود دارد که جامعه ما با آن روبه‌روست و می‌توان نگاه‌های ایشان را به این مسائل تبیین کرد.

البته مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) این موارد را تا حدی انجام داده اما کافی نیست و باید این را به‌صورت کلیپ، اینفوگرافی و دیگر قالب‌های متنوع در اختیار جوانان قرار داد یا به‌صورت میان برنامه‌های کوتاه از رسانه‌ملی پخش کرد. پیشنهاد دیگرم این است که خود امام و شخصیت ایشان به مردم و جوانان معرفی شوند. لازمه این مسأله، ساخت مستند است. مثل مستند «بانو قدس ایران» که مربوط به همسر امام و بسیار جالب بود. من در یک جمع‌ی آن را دیدم و احساس کردم بسیاری از افراد تحت تأثیر آن قرار گرفتند. مثلاً روابط همسر امام با آقامصطفی و مسائل رحلت امام که بسیار خوب در این مستند بیان شده بود. درعین حال به‌دلیل داشتن روایت داستانی و بدون تحریف‌بودن، جذاب بود. حتی اختلاف نظرهای امام با همسرش را هم مطرح می‌کرد. این کارها اگر انجام شود، باعث اقبال جوان و نسل جدید خواهد شد.

در مورد این مرد بزرگ تاریخ معاصر و دوران مبارزه و تبعید ایشان و شخصیت علمی ایشان می‌توان کارهای زیادی کرد. شاید بسیاری ندانند امام یک فیلسوف بزرگ بودند و اشعار خوبی به کتاب‌های ملاصدرا داشتند. این‌که یک عارف بزرگ بودند و حاشیه‌هایی بر کتب شاگرد این‌عربی داشتند. اینها همه مسائلی است که می‌توان برای نسل جدید تبیین کرد. باید گفت که ایشان تنها یک مفسر نبودند بلکه یک فقیه بودند. این جنبه‌های امام اگر با همین شیوه مطرح شود، تأثیرگذار خواهد بود. البته تاکنون کارهای زیادی انجام شده است اما بازهم جای کار دارد. برنامه جماران یک برنامه گفت‌وگو محور است و باید از قالب‌های مختلف برای این کار استفاده کرد؛ مثل کلیپ، مستند و اینفوگرافی. به نظر من خیلی بهتر از این کارهایی که شده باید درباره شخصیت امام خمینی (ره) انجام شود.

برخی بحران‌ها و مشکلات، در زمینه رهبری امام خمینی (ره) در جامعه و جنگ رخ داده که باید نشان داده شود تا مخاطب بداند که امام با چه درایتی کشور را از این لحظات عبور دادند. یعنی باید نقش رهبری امام را تبیین کرد. مثلاً کتاب «سال ۳۰» که عکس‌هایی است از سال ۵۷ تا ۸۷ و روایتی از ۳۰ سال عکس است. من نقدی به آن کتاب داشتم و گفتم در این ۳۰ سال که به‌صورت تصویری در این کتاب روایت شده، ما چند تصویر محدود از امام داریم؛ یکی مربوط به انقلاب است، بعد مراسم تحلیف بنی‌صدر و بعدی، تشییع امام است. انگار امام را از این کتاب حذف کردیم. دبیار ایشان با ورزشکاران یا بقیه موارد دیده نشده است. امام را باید جامع معرفی کرد. این‌که فقط روی برخی ابعاد دست بگذاریم، درست نیست و مخاطب همراهی نمی‌کند. این رسانه هم نباید این‌طور باشد و باید ابعاد مختلف وجودی امام منعکس شود. درم کارشناس درباره ارزیابی خود از برنامه جماران هم عنوان می‌کند: برنامه گفت‌وگو محور به‌طور کلی خوب است و مخاطب خود را دارد. بایں حال به نظر من بهتر است که برای همین برنامه‌ها یک سری پیوست در نظر گرفت یا استفاده بهتری از آرشیو و تصاویر امام داشت تا مخاطب را جذب خود کند. به نظر من همه مخاطبان علاقه به این ندارند که بحث‌های گفت‌وگو محور را تماشا کنند. مثلاً در برنامه سوره همین مشکل را داشتیم و در بازخوردها بارها عنوان شده بود که زمان گفت‌وگو در برنامه بالاست. اگر برای این ابعاد هم فکر شود، به نظر من خوب است. نکته مثبت برنامه جماران دکور این برنامه است. عوامل بصری در جذب مخاطب مؤثر است. چیزی که تلویزیون را از رادیو متمایز می‌کند، همین جلوه‌های بصری است. اگر از این ابعاد برنامه‌ها تقویت شود، جذاب خواهد بود.

سریال «سوران» محصول مرکز سریال سوره، از امشب پخش خود را از شبکه افق آغاز می‌کند.

این مجموعه تلویزیونی به کارگردانی سروش محمدزاده و تهیه‌کنندگی مجتبی فرآورده، در ۱۸ قسمت تولید شده است، که هرب ساعت ۲۲ و ۲۰ دقیقه روی آنتن می‌رود و تکرار آن ساعت ۱۱ و ۶ پخش می‌شود. فیلمنامه سوران که قصه زندگی پرفراز و نشیب امیر سعیدزاده ملقب به سعید سدرشی را

«امام زنده است. امام در مقابل ماست.» صدای رهبری با همین کلمات می‌آید و تیزر برنامه با تصویری از صندلی همیشگی امام در جماران

است. کتاب‌ها به یکباره صندلی را در آغوش می‌گیرند و انگار که امام با همین کلمات زنده می‌شود. این، عصاره‌ای از همان چیزی است که نیاز امروز و مردم است. زنده بودن امام و تبیین سیره این شخصیت تاریخی در میان نسل جدید، چیزی که به بازخوانی و صحبت درباره آن نیاز است. درست مثل همان جمله رهبر معظم انقلاب که گفته بودند «نگذارید یاد امام در جامعه فراموش شود.» برنامه جماران با همان تیزی که از آن یاد کردیم، تلاش کرده به سیره امام خمینی (ره) به شکل ویژه و دقیق بپردازد. برنامه‌ای که هر بار از و به تازه‌ای به شخصیت ایشان می‌پردازد. اما الزامات چنین برنامه‌هایی چیست و چطور می‌توان شاهد برنامه‌های بیشتری برای تبیین شخصیت افراد صالحی همچون امام خمینی (ره) بود. جام‌چم تلاش کرده در گفت‌وگو با مصطفی موسی پسندی تهیه‌کننده جماران، محمد رضا کائینی مجری، تنیا چهارسوقی امین، سردبیر برنامه و کارشناسان این حوزه، از جمله حجت‌الاسلام محمدصادق چشمه قصابانی، کارشناس حجت‌الاسلام سعید بهمنی عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، حجت‌الاسلام محمد تقوی طلب کارشناس علوم قرآنی، دکتر سعید طاووسی مسرور، استاد تاریخ و عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی گفت‌وگو کرده است.

جای خالی یک برنامه‌مستمر

مصطفی موسی پسندی، تهیه‌کننده برنامه جماران درباره شکل‌گرفتن ایده این برنامه به جام‌چم می‌گوید: ایده اولیه ما از جایی شکل گرفت که احساس کردیم برنامه اختصاصی، مستمر و متمرکز برای حضرت امام (ره) در رسانه‌ملی وجود ندارد. از طرفی، این نکته وجود داشت که در فضای جامعه امروز، آن‌چنان که باید و به‌صورت ملموس به امام و اندیشه‌های ایشان در تصمیم‌گیری‌ها، سیاست‌گذاری‌های مسئولان و زندگی روزمره مردم پرداخته نشده است. در عین حال، تأکید رهبری انقلاب بر این است که باید به حضرت امام (ره) مراجعه و گفته‌های ایشان را بازخوانی کرد؛ به‌خصوص نسل جدید باید با امام ارتباط بگیرد و از ایشان بیشتر بداند. این دغدغه ما با برنامه‌ریزی و پیگیری‌های پیشینی شبکه یک سیما و مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) تلاقی کرد و منجر به تولید این برنامه شد.

موسی پسندی عنوان می‌کند: ما در این برنامه، طراحی جامعی را در نظر داشتیم و آن را به شکل طولانی مدت در نظر گرفتیم. در فصل نخست و پنج قسمتی که در ایام ارتحال امام خمینی (ره) هر شب پخش می‌شد، این ایده

رویکرد

دغدغه پرداختن به اندیشه‌های امام

تنیا چهارسوقی امین، سردبیر برنامه جماران هم در خصوص روال شکل‌گیری این برنامه به جام‌چم می‌گوید: به‌طور کلی دغدغه پرداختن به اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره) از زمانی برای من مطرح شد که می‌دیدم وصیت‌نامه امام (ره) با تقلیل به یک واحد درسی و حاشیه‌ای، به شکل نامناسبی در دانشگاه‌ها ارائه شده و با استقبال

از سوی دانشجویان همراه نمی‌شود. در واقع احساس می‌کردم برداشت عملی درستی از این وصیت، نه توسط دانشجویان و نه همچنین مسئولان انجام نمی‌گیرد و همواره لزوم بازخوانی اندیشه و سیره آن حضرت وجود دارد. طرح اولیه برنامه جماران با یک دغدغه شخصی منی بر ضرورت بازخوانی آرا و اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره) در امر زنان مطرح شد. حتی احصای ۱۳ گانه‌ای در خصوص نسبت بین امر زنان و اندیشه حضرت امام انجام شد.

رفته‌رفته بنا به اقتضای وضع موجود، هم‌اندیشی در گروه تولید و پیشنهاد مشارکت‌کنندگان، گام فراتر گذاشته و حوزه‌های پرداخت را وسیع‌تر کرده تا به‌صورت گسترده‌تر و مؤثرتری به قرانت اندیشه‌های حضرت امام بپردازیم، وی ادامه می‌دهد: از آنجا که حصول قرانت صحیح به بررسی و ارائه روایت مستند و درست وابسته است، بر آن شدیم تا در هر موضوع مورد بررسی خود، با استناد به روایات تاریخی سودمند از نزدیکان، یاران، شاگردان و ملازمان ایشان، دریچه ورود جدیدی به آرا و اندیشه‌های حضرت امام را بگشاییم. معتقدیم رجوع به صحیفه حضرت امام به منظور شناخت، درک و تأمل در سیره ایشان و تطبیق روایات با آن، نه تنها لازم است بلکه ضروری است تا ستر آشنایی بیشتری برای مخاطبان نسل جوان و تشویق آنان به مطالعه آن صورت گیرد.

در سال‌های ۵۷ تا ۵۹ روایت می‌کند، با اقتباسی آزاد از کتاب «عصرهای کریسکان» به قلم کیانوش گلزار راغب به نگارش درآمده است. این سریال که قصه عشق، مبارزه و میهن‌دوستی مردم کردستان را روایت می‌کند، تلاش دارد روایتی بدون قضاوت و برآمده از دل واقعیت از آنچه در ابتدای انقلاب در مناطق مرزینش کردستان گذشت، ارائه کند و از نمایش رشادت‌های وطن‌دوستانه قوم کرد در تقابل گروهک‌های

کومله و حزب دموکرات با انقلاب اسلامی می‌گوید. مهدی نصرتی، علیرضا جعفری، توماج دانش‌بهرادی، مریم کاظمی، مصطفی کولیوندی، محمد رضا صولتی، گلنوش قهرمانی، احمد صدقی و با هنرمندی زنده‌یاد حسام محمودی بازیگران این سریال را تشکیل می‌دهند. این سریال در مقطع پخش اولیه توانست نگاه مخاطبان را جلب کند و آمار بازدید بینندگان تلویزون هم این موضوع را نشان می‌دهد.

را داشتیم که ضرورت بازخوانی سیره و اندیشه‌های امام مطرح شود. یعنی بگوییم که اصلاً چرا باید دوباره به سمت اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره) حرکت کرد. جناب آقای دکتر حبیب رحیم‌پور ازغدی در این فصل کمک شایانی به تبیین این اولویت محتوایی کردند. با توجه به سخنرانی‌های رهبری از سالگرد اول امام تا همین سخنرانی اخیر ایشان، ابتداری ضرورت پرداختن به امام خمینی (ره) کار کردیم و از این گفتیم که چرا باید به وصیت‌نامه، اندیشه‌ها و سیره این شخصیت تاریخی پرداخت. در ادامه و در فصل دوم وارد بازخوانی موضوعی شدیم و به فراخور مناسبت و شرایط روز جامعه و اولویت‌ها، به صورت موضوع محور یا مسأله محور بیانات ایشان را بازخوانی می‌کنیم. در این فصل، ما از بستر روایت تاریخی و از زبان راویانی که حضرت امام را درک کرده‌اند، به بازخوانی سیره و اندیشه ایشان می‌پردازیم، طبیعی است که در رویکرد جدید، نگاه تاریخی و روایی در این فصل بر نگاه اندیشه‌ای غلبه دارد. از همین رو، در این فصل جناب آقای محمد رضا کائینی اجرای برنامه را به عهده دارند. فصل دوم به صورت هفتگی و مستمر پخش خواهد شد. مخاطبان عزیز

می‌توانند چهارشنبه‌ها حوالی ساعت ۲۲ و بازپخش آن را یکشنبه‌ها حوالی ساعت ۱۱، از شبکه یک سیما ببینند.

موسی پسندی در پاسخ به این پرسش که یکی از نقاط تمایز این برنامه نسبت به دیگر برنامه‌های معارفی رسانه ملی، دکور جذاب آن بود، چه شد که دکور برای شما جدی شد، عنوان می‌کند: ایده ما این بود که به امام برگردیم و این فضا را جدی‌تر به‌خصوص برای نسل جوان احیا کنیم. برنامه جماران در واقع برگشت ما به امام با تمرکز بر سیره و اندیشه ایشان بود. ما می‌خواستیم فضای محتوایی برنامه در جای جای برنامه محسوس باشد. از همین رو، تلاش

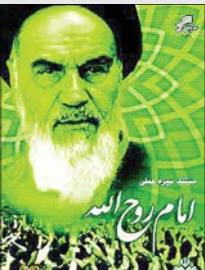
پرونده «جام‌چم» درباره برنامه «جماران»

به‌مشابه

کردیم دکور، بخشی از محتوای برنامه را نمایندگی کند. مهم‌ترین عنصر بصری مرتبط با حضرت امام در ذهن مخاطب، صندلی ایشان در حسینیه جماران بود. از سوی دیگر، اندیشه حضرت امام خمینی (ره) بیشتر در ۲۲ جلد صحیفه قابل درک و مطالعه است. برای همین این ایده را مطرح کردیم که برای دکور، صندلی امام در کنار کتاب‌های صحیفه که باز است، قرار گیرد. یعنی فضای دلنشین و خاطره‌انگیز آبی‌رنگ حسینیه جماران را داشته باشیم، اما دیوار پشت صندلی امام، کتاب‌های صحیفه باشد. مادر حقیقت می‌خواستیم امام را از بستر سیره و اندیشه ایشان، بازخوانی کنیم و این محتوا را در دکور برنامه نیز لحاظ کردیم.

وی ادامه می‌دهد: اتفاق خوبی که برای این برنامه افتاد، این بود که زمان بیشتری در اختیار داشتیم و از شش ماه قبل از ایام سالگرد ارتحال امام، روی آن کار می‌کردیم. می‌خواستیم یک برنامه مفصل باشد که از سالگرد ارتحال ایشان شروع شود و بعد، مستمر روی آنتن برود. این فرصت، زمانی را ایجاد کرد تا بتوانیم بیشتر روی برنامه فکر کنیم. نکته دیگر این بود که بنا داشتیم فرم و محتوا کاملاً دگرگن باشند. برای همین تصمیم گرفتیم در این برنامه به شکل ویژه روی دکور کار کنیم، چرا که دکور هم یکی از مواردی است که می‌تواند برای مخاطب جذاب باشد. در کنار آن، تیمی از افراد ایده‌پرداز و خلاق در این برنامه حضور داشتند که بودن آنها به شکل‌گیری این ایده کمک کردند. یک تیم طراح و گرافیکست در کنار تیم تولید ما حضور داشت که توانست آنچه در ذهن ما بوده را پیاده کند. به نظرم این مسأله مزیت جدی‌ای بود که ما را به یک خروجی درست رساند. برای دکور این برنامه اتودهای مختلفی زده شد. ولی در نهایت، هنر و ذهن خلاق پیمان قانع بود که ایده نهایی دکور را طراحی و اجرا کرد. موسی پسندی درباره شاخص‌های انتخاب مهمان در این برنامه این‌طور بیان می‌کند: ما سه شاخص برای انتخاب مهمانان داشتیم؛ یکی این بود که از سطح تراز اول باشند و ترجیحاً امام را درک کرده باشند.

نگاه

انعکاس سیره
امام (ره)

مستند «سیره عملی امام روح...» محصول واحد مرکزی خبر از دیگر آثاری است که درباره امام ساخته شده. در این مستند ابعاد مختلف زندگی و روابط امام (ره) اعم از حکومت‌داری، سیاست، فرهنگ، خانواده و ... به تصویر کشیده شده است. در تولید این اثر از برخی سخنرانی‌های آرشیوی و کمتری بخش‌شده امام بهره گرفته شده است. در این اثر توجه بیشتری به موضوعات داخلی همچون وقایع پس از انقلاب، جنگ و ... صورت گرفته است. می‌توان ادعا داشت در میان مستندهای تلویزیونی با محوریت شخصیت والای امام خمینی (ره)، این مستند نگاهی تازه و البته همه‌جانبه به این شخصیت به ویژه از منظر سیره عملی ایشان دارد و سعی می‌کند این مهم را در ابعاد مختلف و در وقایع تاریخی که در کشور رخ داده بررسی کند. مستند از نگاه انتزاعی فاصله می‌گیرد و با استناد تاریخی به سوزه خود می‌پردازد.

کوارکد را اسکن کنید

چهره

نگاهی به زندگی
با امام (ره)

مستند «بانو قدس ایران» روایتی منسجم را از زندگی و حیات سرکار خانم خدیجه نفقی، همسر فقید رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) به نمایش می‌گذارد. ایشان فارغ از تجربه‌های مرفه کودکی و نوجوانی، ۶۰ سال زندگی در کنار مردی بی‌نظیر را تجربه کرد و تا آخر همرانش بود. مصطفی زراق‌کریمی، کارگردان مستند بانو قدس ایران که تلاش می‌کند همسر حضرت امام خمینی (ره) را به نسل جوان معرفی کند، تأکید دارد برای ساخت این مستند، کسی او را سانسور نکرده و با ساختن این مستند به دنبال روایت و ثبت یک زندگی بوده است؛ بدون آن‌که به حریم شخصی امام وارد شود. او در عین حال می‌گوید در این مستند هیچ خط قرمزی وجود نداشت و هرچه بود، برآمده از همدلی و همدردی با خانواده امام بود. هر شخصیت، جنبه‌های متعددی دارد. این کارگردان در مصاحبه‌ای بیان کرده: همراه بودن با امام کار سختی بود که ایشان به انجام آن اهتمام ورزید. عوامل این برنامه سعی کرده بودند تا یک برنامه متفاوت را ارائه آنتن کنند که اتفاقاً در این زمینه هم موفق شدند و توانستند مستند تأثیرگذاری را ارائه آنتن کنند.

زوایای مختلف
دیدگاه‌های امام (ره)

برنامه «جماران» تاکنون میزبان افراد مختلفی بوده و تلاش کرده اندیشه‌های امام خمینی (ره) را از زوایای مختلف بررسی کند. در واقع به فراخور مهمانی که در برنامه حضور داشته، زوایای مختلفی از دیدگاه‌های معمار انقلاب مورد بررسی قرار می‌گرفت. مسأله طاغوت، ارتباط مردم با دولت، مباحث فقهی، مردم و مسئولان و مسأله حکومت اسلامی از جمله موضوعاتی است که در این برنامه مورد بررسی قرار گرفت.

کوارکد را اسکن کنید

گزارش تصویری

